

Dansk Socialrådgiverforenings forslag til en kon- tanthjælpsreform

Indholdsfortegnelse:

I. Generelle bemærkninger

- I.1. Målsætninger og menneskesyn**
- I.2. Forenkling og afbureaukratisering**
- I.3. Ressourcer og kvalitet**
- I.4. Ændret finansiering**
- I.5. Et rummeligt arbejdsmarked**
- I.6. Sammenhæng mellem uddannelse, social og beskæftigelsesmæssig indsats**
- I.7. Styrket økonomisk rådgivning**
- I.8. 10 bud på, hvordan man skaber gode relationer til borgerne**
- I.9. Tværministerielt ansvar og kommunal rehabiliteringspolitik**

II. Styrket visitation

- II.1. En ny visitationsmodel**

III. Indsatsen ift. arbejdsmarkedspare borgere over 25

IV. Indsatsen ift. indsatsparate borgere over 25 år

- IV.1. En rehabiliterende tilgang**
 - IV.1.1. Tværsektorielt team**
 - IV.1.2. Koordinerende sagsbehandler**
 - IV.1.3. Sammenhængende planlægning**
 - IV.1.4. Koordinerede, rehabiliterende forløb**
- IV.2. Aktive tilbud til indsatsparate**
 - IV.2.1. Mentor og social støtte**
 - IV.2.2. Uddannelse**
 - IV.2.3. Revalidering**
 - IV.2.4. Udviklingsjob**
 - IV.2.5. Socialøkonomi**
 - IV.2.6. Servicelovens § 103 og § 104**
 - IV.2.7. Fradrag for arbejdsindtægt**

V. En sammenhængende indsats for de unge kontanthjælpsmodtagere

V.1. En sammenhængende indsats for unge fra 15 til 25 år

V.2. Øjeblikkelig brug af aktive tilbud til arbejdsmarkedsparete unge

V.3. Et uddannelsesrettet system for unge under 30

V.3.1 Uddannelsespålæg for 18 – 29 årige

I. Generelle bemærkninger

I.1. Målsætninger og menneskesyn

Dansk Socialrådgiverforening er enig i målsætningen om at ændre kontanthjælpssystemet, så færre bliver afhængige af offentlig forsørgelse, og så der kommer et langt stærkere fokus på uddannelse og kompetenceudvikling. Vi ser beskæftigelsesreformerne i sammenhæng ud fra denne målsætning, og vi mener, at man skal bygge reformerne på en gennemgående rehabiliterende tænkning, fordi der i høj grad er tale om sammenfaldende problemstillinger, selvom det er adskilte lovkomplekser for førtidspension, fleksjob, kontanthjælp og sygedagpenge.

Vores forslag bygger på det menneskesyn, at alle mennesker har et potentiale for at udvikle sig, og at vi kan tilrettelægge systemet, så vi fremmer det. Alle har en mulighed for progression i deres liv. Et centralt mål for en reform er som nævnt, at flere skal blive i stand til at tage en uddannelse og til at arbejde, så de kan forsørge sig selv. Men vi vil understrege, at det også er relevant og velbegrundet at arbejde for, at udsatte og ofte marginaliserede borgere på kontanthjælp kan udvikle sig personligt og socialt. At de kan få rettet deres helbred op, blive socialt stabiliseret, øge deres sociale kapacitet og livsmestring og styrke deres sociale liv og livskvalitet. Mange af dem er nødt til at starte der, og en succes ift. disse målsætninger vil stille dem (og deres børn) meget bedre, også selvom de ikke umiddelbart kommer i uddannelse eller arbejde.

Men det ændrer ikke ved, at der kan og bør ske fremskridt i disse menneskers liv. Derfor skal vi være opmærksomme på, om det faktisk sker. Kontanthjælpsreformen bør sikre, at der kommer fokus på, om der sker en udvikling for den enkelte, og i den udstrækning, det er muligt, bør reformen også skabe instrumenter, der kan fastholde dette fokus i det konkrete arbejde med borgerne.

En af de afgørende forudsætninger for, at man kan gennemføre en kvalificeret indsats for kontanthjælpsmodtagere med problemer ud over ledighed, er, at det ensidige beskæftigelsesfokus i mødet med borgerne opgives. Det er nødvendigt at se borgernes situation og behov i sin helhed. En anden forudsætning er, at der tages seriøse skridt til at få de offentlige systemer til at arbejde ordentligt sammen. Det nuværende meget usammenhængende system er en stor del af problemet.

En succesfuld indsats kræver, at borgerne selv medvirker aktivt til at ændre deres liv og muligheder. De må inddrages i udformningen af målsætningerne, i planlægningen af, hvad der skal ske, og i opfølgningen af planerne. Det er derfor af stor betydning, at systemet er lagt til rette, så det fremmer borgernes motivation for at komme videre.

Borgerne skal mødes venligt og åbent med en målsætning om et tillidsfuldt samarbejde, så det bliver muligt at komme til bunds i de forhold, der skal arbejdes med, og at skabe et fælles engagement om de konkrete handlinger. Der har i en årrække været et snævert beskæftigelsesfokus i indsatsen over for borgerne, og en holdning til dem, der har været præget af kontrol og sanktioner. Det er vigtigt i forbindelse med kontanthjælpsreformen at søge at ændre denne situation.

Vi noterer med glæde, at der ikke i oplæggene til kontanthjælpsreformen har været forslag om at skære i niveauet for selv kontanthjælpen. Det mener vi heller ikke, at der er grund til, og hvis reformen skal føre til besparelser, så må de skabes ved en mere effektiv indsats, så færre bliver hængende i passiv forsørgelse og er belastet af helbredsmæssige og sociale problemer. Vi mener, at reformen giver mulighed for at omlægge indsatsen, så det bliver muligt at bruge ressourcerne bedre og rigtigere.

Forslag til implementering:

- *Formålsparagrafferne i lov om aktiv beskæftigelsesindsats og i lov om aktiv socialpolitik bør ændres, så de får et uddannelsessigte og et rehabiliterende sigte, og så de indeholder målsætningen om, at indsatsen også skal hjælpe borgere til social stabilisering og integration i samfundet.*
- *Paragraf 14. 1 og 15.1 i Beskæftigelsesansvarsloven, der adskiller jobcentret fra den kommunale socialforvaltning, afskaffes.*
- *Paragraf 15.2 i Beskæftigelsesansvarsloven, der fastslår det ensidige beskæftigelsesfokus, afskaffes.*
- *Der skal afsættes midler til kurser for de ansatte på jobcentre om de nye formålsparagraffer. Kurserne skal også være med til at sikre en åben og imødekommende tilgang til kontanthjælpsmodtagerne.*

I.2. Forenkling og afbureaukratisering

Regelsættet om kontanthjælp er så uoverskueligt, at der er behov for en grundlæggende oprydning. Bureaukratiet er tidsrøvende og kontraproduktivt, unødvendigt papirarbejde og kontrol stjæler tiden fra mødet med borgerne og forringer muligheden for at hjælpe dem. I det hele taget har socialrådgiverne fået mindre rum til et kvalificeret fagligt arbejde og mindre mulighed for at løse opgaverne ordentligt.

Kontanthjælpsreformen er en mulighed for at tage seriøse skridt til at forenkle loven og gennemføre en vidtgående afbureaukratisering. Reformen skal ændre hele kontanthjælpssystemet, og det er en oplagt mulighed for også at få et nyt regelsæt, der er mere overskueligt, og som giver bedre rum for det faglige arbejde.

Dansk Socialrådgiverforening vil gerne medvirke i dette arbejde, vi har allerede tidligere leveret forslag til afbureaukratisering, og vi vil ud fra input fra medlemmerne kunne pege på konkrete forhold, som er belastende og unødvendige i regelsættet. Det vil dog forudsætte, at der bliver tid og rum til processen.

Et fortsat arbejde for afbureaukratisering vil passende kunne lægges inden for rammerne af den 'tillidsreform', som regeringen og fagbevægelsen har været i dialog om. Netop på beskæftigelsesområdet er det oplagt at lave et 'servicetjek' i et reelt 'partnerskab' mellem ministeriet og de faglige organisationer.

I.3. Ressourcer og kvalitet

Beskæftigelsesreformerne kan ikke lykkes, hvis ikke socialrådgiverne får mulighed for at arbejde kvalificeret ift. de berørte borgere. Det forudsætter ud over afbureaukratisering, at det socialfaglige personale får tid til at arbejde kvalificeret med sagerne.

De borgere, der er i fokus for beskæftigelsesreformerne – af førtidspension, fleksjob, kontanthjælp og sygedagpenge – har i vid udstrækning flere og sammensatte problemer, og de kan ikke hjælpes, uden at der er tid og mulighed til at arbejde ud fra et helhedssyn sammen med borgerne om at ændre forholdene.

Den nødvendige koordinering i sagerne er ressourcekrævende. Hvis der ikke er tid til det, så får vi ikke den ønskede effekt, og det vil lægge pres på medarbejderne at få koordineringsopgaven oven i de andre opgaver. Erfaringen fra de steder, der arbejder seriøst med en tæt, tværgående koordinering, er, at en koordinerende sagsbehandler ikke kan have mere end ca. 25 sager, fordi der er langt mere arbejde i dem.

Til gengæld er der så en gevinst ved, at en forstærket indsats faktisk hjælper flere ind i uddannelse og arbejde og dermed ud af den offentlige forsørgelse. Det viser erfaringerne fra de kommuner, der arbejder med en bred, rehabiliterende indsats. Styrkelse af det socialfaglige arbejde og en rehabiliterende tilgang giver en økonomisk gevinst, der bliver større, jo længere tidsperspektiv man anlægger. Ydermere vil der kunne frigøres ressourcer ved at gennemføre forenkling og afbureaukratisering.

Kvalitet forudsætter endelig, at der er de tilstrækkelige kompetencer i jobcentrene. Der skal være socialfagligt uddannet personale til at arbejde med udsatte borgere, hvilket langt fra altid er tilfældet i dag. Derudover vil der være behov for fælles opkvalificering af alle de personalegrupper, der skal arbejde tværgående og rehabiliterende. Det er nødvendigt med en fælles kurser for at skabe resultater i samarbejdet.

I.4. Ændret finansiering

Beskæftigelsesreformerne bør også omfatte en finansieringsreform, der forenkler systemet og fjerner en stram finansiel styring af kommunerne. Reformen bør tage udgangspunkt i principperne i Arbejdsmarkedskommissionens forslag om en enstrengt model. Med en ensartet refusionsprocent for alle forsørgelsesudgifter, der aftrappes over tid og evt. falder helt bort efter nogle år. Det vil fjerne meget bureaukrati og dreje fokus hen på de faktiske resultater – om kommunerne får borgerne over i selvforsørgelse – og væk fra gold kassetænkning.

Vi vil samtidig understrege, at kommissionens model er vidtgående. Den vil medføre, at kommunerne belastes hårdere af langvarige og permanente forsørgelsesyndelser, og den vil flytte rundt med meget store beløb mellem kommunerne – fra kommuner med høj ledighed og mange førtidspensionister til kommuner med lav ledighed og få pensionister – hvilket vil ændre deres adfærd på en ret uforudsigelig måde. Reformen kan ramme skævt, og den kan give kommuner et stærkt incitament til 'social eksport' af borgere på langvarig forsørgelse.

Derfor må reformen tilrettelægges, så den ikke rammer udsatte kommuner og ikke lægger op til 'social eksport'. Det kan ske ved at justere refusionsprocenterne i nedtrapningsperioden, ved at gøre perioden lang og evt. ved at justere den kommunale udligningsordning eller bloktilskudsnøglen.

Arbejdsmarkedskommissionen foreslår også, at kommunernes administrative udgifter til beskæftigelsespolitikken løftes ud af rammen for kommunernes økonomi. Vi er

enige i forslaget, som kan gøre det muligt for kommunerne at investere i en forstærket indsats i beskæftigelsespolitikken, uden at det belaster deres udgiftsramme.

Forslag til implementering:

- *Der bør gennemføres en finansieringsreform efter principperne i Arbejdsmarkedskommissionens forslag men tilrettelagt, så udsatte kommuner ikke kommer i klemme, og så der ikke er øgede incitamenten til social eksport.*

I.5. Et rummeligt arbejdsmarked

Beskæftigelsesreformernes meget fine ambition om, at flere af borgerne på kontanthjælp og langvarige sygedagpenge skal have en sammenhængende rehabiliterende indsats, så de kan blive helbredsmæssigt rettet op og socialt stabiliseret, få styrket deres livsduelighed og sociale kapacitet og i sidste ende nå frem til en relevant uddannelse og en holdbar placering på arbejdsmarkedet, er meget afhængig af, at uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet faktisk er åbent for at modtage dem. Reformernes succes står og falder med, at der tages skridt til at skabe et rummeligt arbejdsmarked. Den målsætning var vigtig i slutningen af 90'erne, men den er siden gledet i baggrunden, men den er ikke desto mindre afgørende.

Derfor må regeringen, kommuner og regioner, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet sætte en fælles dagsorden for, hvordan man kan skabe en ny åbenhed og nye måder at integrere borgere med en usikker eller mangelfuld kapacitet for uddannelse og beskæftigelse. Der er behov for ordninger, som sikrer arbejdsfastholdelse, jobrotation og løntilskudsjob, og der må systematisk arbejdes med sociale klausuler, når det offentlige sender opgaver i udbud.

I den forbindelse må selve arbejdsmarkedet nytænkes, så der etableres nye former for meningsfuld beskæftigelse i form af en vifte af aktivitets- og beskæftigelsestilbud, der ligger uden for det normale arbejdsmarked, som ikke bare kan skabe alternativ beskæftigelse, men også kan føre til integration i det normale uddannelsessystem og arbejdsmarked. Der gælder fx socialøkonomiske virksomheder og projekter og aktiviteter efter servicelovens §§ 103 og 104 (se afsnit IV.2.5 og IV.2.6).

I.6. Sammenhæng mellem uddannelse, social og beskæftigelsesmæssig indsats

Når kontanthjælpsreformen bygger på en ambitiøs målsætning om, at mange flere især unge gennemfører en uddannelse, så skal uddannelsessystemet geares til at tage imod og rumme dem.

Uddannelsesvejledning skal styrkes især for kontanthjælpsmodtagere over 25, hvor UU stopper i dag, og den skal samarbejdes med den øvrige indsats, så den kan være integreret i en rehabiliterende indsats. Derfor skal der også være folk med viden om uddannelsesområdet med i de tværgående teams, der er nævnt i afsnit IV.1.1.

De unge skal sikres en praktikpladsgaranti, så ingen må stoppe midtvejs i en uddannelse, fordi der ikke er praktikplads til dem. Det er absurd og demotiverende fx at få et uddannelsesplåæg, at gå i gang med uddannelsen – og så at blive blokeret, fordi

der ikke er praktikplads. Tilsvarende må det sikres, at de unge ikke helt afstår fra uddannelse, fordi de må stoppe på en konkret uddannelse. Ordninger som garanti-skolerne, der giver de unge sikkerhed for en ny uddannelse, hvis de stopper med den første, er en af løsningerne.

Viften af tilbud skal gøres så bred, at der er mange kanaler ind i uddannelsesverdenen. I dag er den unødigt snævret ind for kontanthjælpsmodtagere, fordi kommunerne med Betalingsloven er pålagt en ekstraudgift, når de hjælper en borger, der er omfattet af lov om aktiv beskæftigelsesindsats, ind på en uddannelse. Det er en urimelig forskelsbehandling ift. andre borgere, der deltager i de samme uddannelser efter princippet om gratis, offentlig uddannelse – uden 'deltagerbetaling'. I takt med en strammere kommunal økonomi har det medført, at langt færre kontanthjælpsmodtagere får mulighed for at bruge en række uddannelser, som erfaringsmæssigt er relevante for dem. Det er også en af forklaringerne på, at revalidering bruges stadig mindre: uddannelsesudgiften kommer oven i udgiften til revalideringsydelsen.

Der skal være uddannelses tilbud, som er til at gå til for mennesker, der har svært ved normale uddannelsesforløb. Herunder dyslektikere og andre med specifikke indlæringsvanskeligheder. Viften skal både indeholde boglige og ikke-boglige uddannelser. Der må arbejdes med sidemandsoplæring, mesterlære, EGU – erhvervsfaglig grunduddannelse, PAU – pædagogisk assistent uddannelse, HF enkeltfag, højskoler og andre undervisningsformer. Herudover bør der være mulighed for at lave kombinerede forløb med behandling (eksempelvis af psykiatriske lidelser), VUC/HF enkeltfag eller anden uddannelse, kombineret med støtte og motivationsarbejde af mentor.

Forholdet mellem SU, kontanthjælp og de sociale ydelser er uklart og ikke gennemtænkt. Der er således for dårlig mulighed for at yde hjælp, når en ung går fra kontanthjælp ind på en uddannelse på SU, og der er for dårlige muligheder for at 'snuse' til den nye uddannelse, inden man vælger helt at gå ind i den og dermed overgå til SU, som nævnt i afsnit V.3. Samspillet mellem SU og de øvrige ydelser er generelt besværligt og i nogle tilfælde meget bureaukratisk. Der er behov for at gå reglerne igennem, så det bliver ukompliceret at supplere et SU-forløb med hjælp fra beskæftigelseslovgivningen og serviceloven, når det er relevant.

Uddannelsesstederne skal blive bedre til at rumme og især fastholde uddannelsessvage og usikre unge. Det kan fx ske med socialrådgivere på ungdomsuddannelserne. Der er gode erfaringer for, at de kan støtte de unge og rådgive dem vedrørende uddannelsen og andre forhold i deres liv.

Støtten til de unge skal også komme fra den sociale sektor og jobcentret. Fx i form af mentorer, som knyttes til kontanthjælpsmodtagere, der skal gennemføre en uddannelse, eller ved støtte i hjemmet til udsatte mødre, der har svært ved at klare både uddannelse, børn og livet i øvrigt. Samarbejdet mellem den sociale sektor, jobcentret og uddannelsesinstitutionerne skal være langt tættere for at få uddannelsessvage kontanthjælpsmodtagere ind på uddannelserne og støtte dem i at gennemføre dem.

Forslag til implementering:

- *Betalingsloven skal afskaffes, så der ikke lægges en 'ekstraregning' oven i en uddannelse for borgere, der er omfattet af lov om aktiv beskæftigelsesindsats.*
- *Reglerne for Ungdommens uddannelsesvejlednings skal ændres så de omfatter vejledning mv. af unge op til 30 år. Ændringen skal ske i bekendtgørelse af lov om vejledning om uddannelse og erhverv samt pligt til uddannelse, beskæftigelse m.v. § 3 stk. 3.*
- *Der skal foretages en generel justering af reglerne i SU-systemet og i beskæftigelseslovgivningen og serviceloven, så det bliver ukompliceret at støtte en SU- modtager med ydelser efter beskæftigelses- og sociallovgivningen.*

I.7. Styrket økonomisk rådgivning

Inden den formelle opsplitning af jobcenter, ydelseskantor og socialforvaltning var det en integreret opgave for sagsbehandlerne at yde kontanthjælpsmodtagere økonomisk rådgivning og i nogle tilfælde hjælp til at administrere deres økonomi. Efter adskillelsen af opgaverne og det snævre fokus på beskæftigelse i jobcentrene er der ingen, der har dette ansvar, og den økonomiske rådgivning har da også været meget svagere siden.

Det er fatalt, fordi der er et stort behov for styrket økonomisk rådgivning til borgere på lave overførselsindkomster. Alt for mange kommer i uføre og gældsætning, fordi de ikke kan overskue deres økonomi, og i værste fald kan det ende med udsættelse fra bolig og social deroute. En kuldsejlet økonomi være med til at fastholde borgere i en position, der gør svært for dem at tage fremadrettede skridt i deres liv. Socialt, uddannelsesmæssigt og arbejdsmæssigt.

Samtidig har opsplitningen af behandlingen af sagerne medført, at den ene instans ikke ved, hvad den anden gør. Det fører i værste fald til, at de direkte modarbejder hinanden. Ydelseskantoret kan sanktionere eller lukke for hjælp, uanset at det kan ødelægge det arbejde, andre forvaltninger laver, fordi kontoret er pålagt en restriktiv linje ift. sanktioner, og fordi det ikke ved, hvad der ellers er sat i gang ift. disse borgere. Det er der tilbagevendende eksempler på, fx når folk sættes på gaden, fordi der sanktioneres, uanset at der måske er et omfattende (og dyrt) arbejde i gang for at hjælpe familiens børn efter servicelovens børneparagraffer.

Kontanthjælpsreformen skal derfor genindføre, at kommunerne har pligt til at yde en forpligtende og seriøs økonomisk rådgivning og hjælp til kontanthjælpsmodtagere, der ikke kan administrere deres økonomi. Det skal være en del af den koordinerede hjælp, som de skal have. Grænsen mellem ydelseskantoret og jobcenter og socialforvaltning skal også brydes ned, så indsatsen over for borgerne ses i en sammenhæng, og så man undgår, at den ene instans kommer til at modarbejde den anden.

Forslag til implementering:

- *Økonomisk rådgivning gøres til en del af det socialfaglige arbejde i kontanthjælpssagerne og inddrages som en del af en koordineret plan.*
- *Grænsen mellem ydelseskantoret og den øvrige forvaltning skal brydes ned, og der skal anlægges et samlet perspektiv på borgernes situation, når beslutninger af økonomisk karakter skal tages.*

I.8. 10 bud på, hvordan man skaber gode relationer til borgerne

Beskæftigelsessystemet har i en årrække været præget af et snævert beskæftigelsessigte og en stram styring af og kontrol med de ledige. Blandt andet med et håndfast sanktionssystem, som er trappet markant op i de seneste år. Mantraet har været, at folk skulle vendes i døren, og hele systemet er blevet formet i den ånd.

Det har gjort mange ledige skeptiske over for jobcentrene og har måske også skabt en praksis, som vanskeliggør et tillidspræget samarbejde mellem jobcentret og de ledige. Det har øget presset på sagsbehandlere og været et selvstændigt arbejdsmiljøproblem, bl.a. fordi det har øget risikoen for, at borgere reagerer ved mødet med jobcentrene, i værste fald med trusler eller vold.

Derfor er der grund til at tage utraditionelle skridt for at ændre stemningen og kulturen. Udover de impulser, der kan komme fra kontanthjælpsreformens faktiske ændringer af vilkårene for borgerne, så kan det ske ved, at der bliver udarbejdet 10 bud på, hvordan jobcentrene og i socialforvaltningerne skaber gode relationer til de kontanthjælpsmodtagere, man skal hjælpe. Som inspiration og retningsangivelse. De kan udarbejdes med afsæt i de gode erfaringer, der er mange steder, og med inddragelse af bidrag fra kontanthjælpsmodtagere, der skal bruge jobcentrene. Målet er at skabe et tillidsfuldt miljø, som kan etablere et konstruktivt samarbejde med borgeren, så man kan nå reformens mål om at hjælpe dem og give dem nye muligheder.

Forslag til implementering:

- *Beskæftigelsesministeriet udarbejder '10 gode bud på, hvordan jobcentrene og socialforvaltningerne skaber gode relationer til borgerne' til mødet med kontanthjælpsmodtagerne. De ti bud udsendes til jobcentre og socialforvaltninger til vejledning og inspiration.*
- *De ti bud skal inddrages i de kurser, der skal være med til at sikre en åben og imødekommende tilgang til kontanthjælpsmodtagerne, der nævnes i afsnit I.1.*

I.9. Tværministerielt ansvar og kommunal rehabiliteringspolitik

Både kontanthjælpsreformen og de øvrige beskæftigelsesreformer er afhængige af, at der ved reformernes tilblivelse og den efterfølgende udmøntning samarbejdes på tværs af ministerierne. Lovene må læses 'på tværs' ud fra den forståelse, at der skal samarbejdes tværsektorielt og rehabiliterende, når borgere, der har sammensatte problemer, skal hjælpes.

Det sektoroverskridende i reformerne gælder også på ministerniveau, fordi der ikke bare skal ske konkrete ændringer i lovgivning i flere ministerier (Beskæftigelsesministeriet, Socialministeriet, Sundhedsministeriet, Undervisningsministeriet og muligvis andre). Ændringerne skal også indarbejdes i den daglige praksis med alle de konkrete detaljer, usikkerheder, opbrud i faglige traditioner osv., det indebærer. En fælles

ansvarlighed over for reformernes intentioner mellem ministerierne er derfor af stor betydning for, at den samlede beskæftigelsesreform kan lykkes.

Det vil uden tvivl være vigtigt for, at det tværgående samarbejde kan slå rod i kommunerne og mellem kommuner og regioner. Usikkerheder og eventuelle konflikter kan afklares langt lettere, og det vil gøre det nemmere at fastholde kravet til kommuner og regioner om, at de skal få samarbejdet om disse borgere til at fungere.

Samtidig er der behov for, at kommunerne forpligtes på omlægningen ved, at de pålægges at vedtage en sammenhængende rehabiliteringspolitik. Det vil sætte en nyorientering af indsatsen på den politiske dagsorden og give et klart signal i det kommunale system, når omstillingen skal gennemføres. Der er gode erfaringer fra kommunernes arbejde med en sammenhængende børnepolitik, som har været medvirkende til den dybtgående omstilling, der samtænker de almene tilbud til børn og unge (daginstitution, skoler osv.) med servicelovens støttemuligheder.

Endelig må man tage højde for, at der bliver behov for meget udviklingsarbejde og erfaringsopsamling for at folde reformens potentiale ud. En tværgående, rehabiliterende tilgang er en ny måde at arbejde på, og der er mange forhold, som der skal eksperimenteres med i praksis. Der skal derfor afsættes midler til forsøg og udviklingsarbejde med puljer, som kommunerne kan søge fra. Tilsvarende skal der afsættes midler til evaluering og opsamling af de indhøstede erfaringer.

Forslag til implementering:

- *De involverede ministerier skal etablere et forpligtende samarbejde for at få beskæftigelsesreformerne foldet ud og implementeret i kommuner og regioner. Der bør nedsættes et tværministerielt udvalg for at fremme arbejdet med en bred, tværsektoriel rehabilitering.*
- *Kommunerne skal forpligtes til at vedtage en sammenhængende rehabiliteringspolitik.*
- *Der skal afsættes midler til udviklingspuljer, som kommuner og regioner kan søge fra, og midler til forskning i det tværgående rehabiliteringsarbejde.*

II. Styrket visitation

En grundig, indledende visitation er afgørende for, at kontanthjælpsmodtagere får den hjælp, de har brug for ift. deres specifikke situation. Visitationen bør således stå centralt i reformen. Den skal kunne afklare, hvem der er arbejdsmarkedsparete og hvem der har problemer, der kan medføre risiko for at blive hængende i systemet og i værste fald blive udstødt fra arbejdsmarkedet.

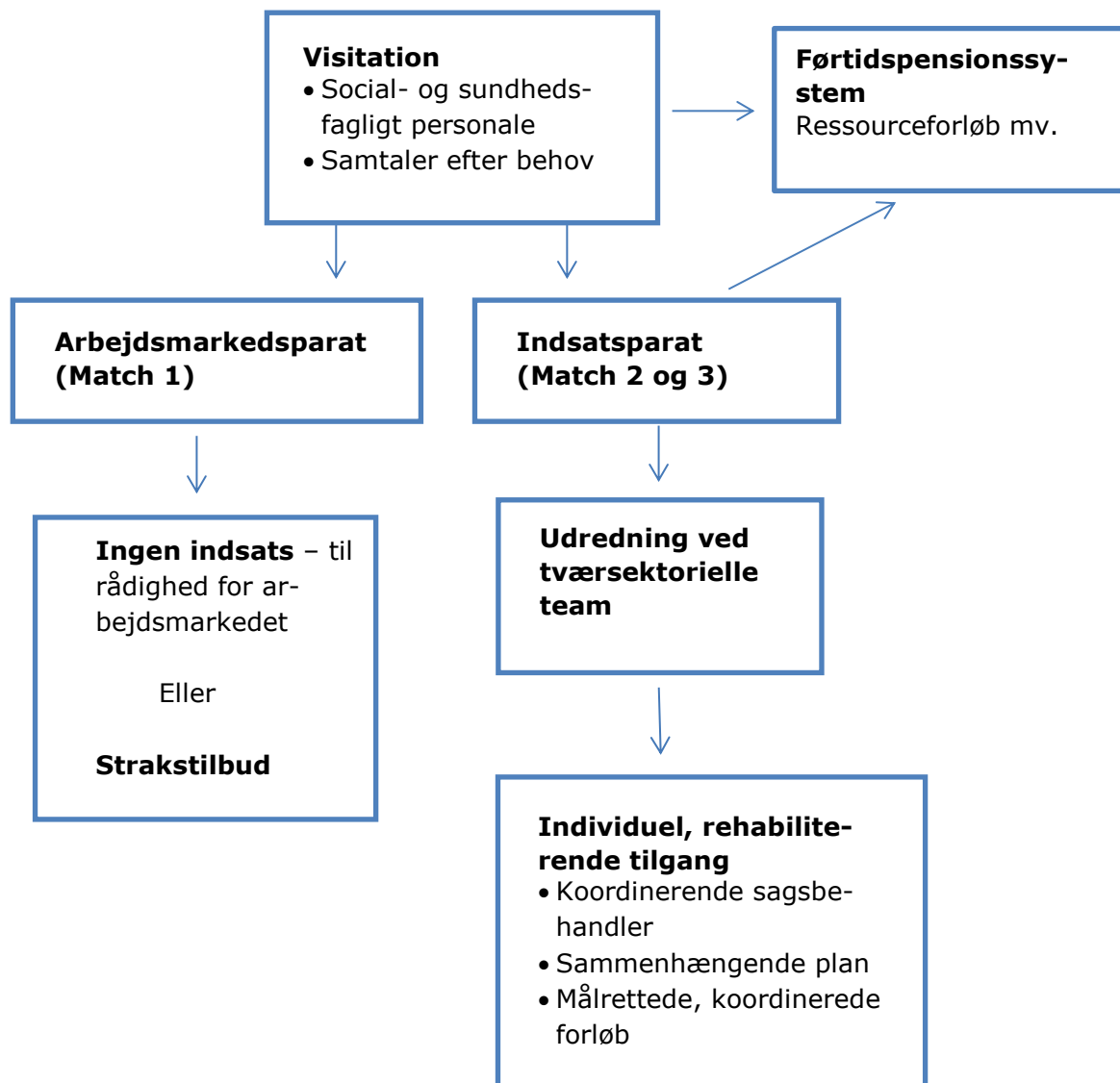
Visitationen af kontanthjælpsmodtagere i matchgrupper er i dag ikke altid tilstrækkelig, og den kan være forskellig fra jobcenter til jobcenter. Nogle af dem, der umiddelbart visiteres til matchgruppe 1 kan vise sig at have mere omfattende problemer, så de i realiteten glider ned til match 2 eller 3. Samtidig tilbyder matchmodellen ikke en

systematisk tværfaglig udredning af de borgere, der ikke umiddelbart er arbejdsmarkedspare, hvilket kan medvirke til en tilfældig og til tider indholdsløs matchning.

Den nuværende matchmodel bør derfor suppleres med et visitationssystem, der sikrer en hurtig adskillelse af de arbejdsmarkedspare, der langt ad vejen kan klare sig selv, og en mere dybtgående, tværfaglig udredning af de borgere, der har behov for indsats. Erfaringerne fra TTA-projektet bekræfter, at der skal ske en hurtig, tværfaglig afklaring af den enkeltes situation, når vedkommende henvender sig til kommunen for at få hjælp til forsørgelse, hvis vedkommende har problemer udover ledighed.

DS foreslår derfor, at alle kontanthjælpsmodtagere fremover visiteres igennem følgende model:

II.1. En ny visitationsmodel

Efter modellen visiteres kontanthjælpsmodtagerne til to kategorier, *arbejdsmarkedssparat*, som er match 1'erne og *indsatsparat*, der samler match 2 og match 3. De to grupper får to veje gennem systemet: en aktiv tilgang for de arbejdsmarkedssparate og en rehabiliterende tilgang for de indsatsparate.

Ved at visitere borgere med behov for indsats, match 2 og 3, til en samlet kategori sikres en mere smidig afvejning af indsatsen for den enkelte og et stærkere fokus på progression (herunder rematchning fra match 3 til 2). Der skabes et større overblik over målgruppen, hvilket tydeliggør den enkelte borgers fremskridt ift. de aftalte mål. Samtidig kan det blive nemmere at have et sammenhængende og ubrudt forløb for den enkelte kontanthjælpsmodtager, hvis borgeren fortsætter hos samme sagsbehandler trods rematchning.

Kontanthjælpsmodtagere med behov for indsats (match 2 og 3) har ofte brug for en dybtgående, tværfaglig udredning af deres ressourcer og udfordringer samt et koordineret, rehabiliterende forløb, der kan tage højde for kompleksiteten i deres problemer. Det er ikke sikret med den eksisterende matchmodel. Nogle kommuner har tværfaglige udredningsenheder mv., men det skal være gældende over hele landet. Ovenstående model sikrer, at kontanthjælpsmodtagere, der har brug for tværfaglig udredning og rehabiliterende forløb, får det, mens de, der er arbejdsmarkedssparate ledes direkte til aktive tilbud. Modellens elementer er:

Visitation

Alle borgere, der søger kontanthjælp, skal gennem en visitation i jobcentret for at afklare, om den enkelte er arbejdsmarkedssparat, match 1'er, eller har behov for indsats, match 2 og 3, eller om de er så belastede af sociale og/eller sundhedsmæssige problemer, at de skal overgå til det rehabiliterende team til vurdering af ressourceforløb, fleksjob eller førtidspension efter førtidspensionsreglerne. Visitationen skal foretages af et social- og sundhedsfagligt personale, der vurderer ud fra deres indsigt i sociale, sundhedsfaglige og beskæftigelsesmæssige problemstillinger. Visitationen skal foregå ved samtaler efter behov. Når borgerne er visiteret som enten arbejdsmarkedssparat eller indsatsparat ledes de videre i to spor.

En aktiv tilgang til de arbejdsmarkedssparate (match 1)

Når en borger visiteres til at være arbejdsmarkedssparat, skal der ske en vurdering af, om vedkommende har brug for strakstilbud med afklaring, uddannelse og/eller aktive tilbud, eller om vedkommende kan overgå til en periode uden ret og pligt til at påbegynde tilbud, som beskrevet i lov om aktiv beskæftigelsespolitik § 87, da det vurderes, at vedkommende hurtigt selv vil komme i beskæftigelse. (Se afsnit III).

Viser det sig, fx i strakstilbuddet, at en borger alligevel ikke er arbejdsmarkedssparat, skal vedkommende revisiteres. Vurderes det her, at vedkommende har behov for indsats (match 2 eller 3) for at komme nærmere arbejdsmarkedet eller uddannelse, skal der visiteres til et tværsektorielt team for yderligere udredning og planlægning af et rehabiliterende forløb.

En rehabiliterende tilgang til de indsatsparate (match 2 og 3)

Alle, der visiteres til at være indsatsparate kontanthjælpsmodtagere, match 2 og 3, skal udredes af et tværsektorielt, koordinerende team. Teamet skal vurdere, om de pågældende skal have lagt en plan for et rehabiliterende forløb, eller om de skal overgå til vurdering af ressourceforløb, fleksjob eller førtidspension efter førtidspensionsreglerne. Der er således en naturlig bro mellem kontanthjælpssystemet og det nyetablerede førtidspensionssystem.

Den rehabiliterende indsats omfatter en koordinerende sagsbehandler og en sammenhængende plan for et koordineret forløb for den enkelte (se afsnit IV).

III. Indsatsen ift. arbejdsmarkedspare borgere over 25 år

Arbejdsmarkedspare kontanthjælpsmodtagere, match 1, kan være i forskellige situationer. Gruppen omfatter ikke-forsikrede ledige med gode kvalifikationer, der rammes af ledighed, og som hurtigt kan komme i arbejde igen, og personer, der siden folkeskolen har haft ufaglært arbejde, men bliver ledige, og som har brug for opkvalificering og afklaring. Derudover vil gruppen fremover rumme de dagpenge-modtagere, der falder for dagpengeperioden. Denne gruppe kan både indeholde arbejdsmarkedspare og borgere med behov for indsats efter to års langtidsledighed.

Gruppens forskellighed viser, at der er behov for en hurtig afklaring af, hvilken indsats, den enkelte har brug for. Som beskrevet i afsnit II vil nogle arbejdsmarkedspare kontanthjælpsmodtagere have brug for en hurtig afklarende og aktiv jobindsats (strakstilbud), mens andre har brug for en indsatsfri periode, som beskrevet i lov om aktiv beskæftigelsespolitik § 87.

III.1. Strakstilbud

Strakstilbud kan være et effektivt middel til hurtigt at afklare den arbejdsmarkedspares situation samt sætte ind med en tidlig aktiv indsats. Strakstilbud må ikke blive meningsløs aktivering for at skræmme folk væk fra at søge kontanthjælp, men skal være en meningsfuld indsats, der kombinerer relevante aktive tilbud, herunder uddannelse, med afklaring af den enkeltes situation. Kommunen bør sammenstykke et forløb, hvor den arbejdsmarkedspare afklares ved samtaler og får mulighed for at komme i virksomhedspraktik eller snuse til forskellige uddannelser efter behov. Dermed minder strakstilbud om den øjeblikkelige brug af aktive tilbud til arbejdsmarkedspare unge (afsnit V.2).

Det er afgørende, at det er en socialfaglig vurdering, om der skal tilbydes strakstilbud, da det ikke skal bruges til alle arbejdsmarkedspare (match 1), som det sker i nogen kommuner i dag. Vurderingen skal bero på, om den pågældende kan komme hurtigt tilbage på arbejdsmarkedet uden yderligere afklaring eller opkvalificeringsindsats, eller om der netop er behov for en hurtig, afklarende og aktiv jobindsats, der kan sikre vedkommendes tilknytning til arbejdsmarkedet. I nogle tilfælde vil der ikke være brug for det, da borgeren enten selv har et job på hånden eller af egen hjælp

kan finde et nyt job indenfor en kort periode. Det vil derfor spare ressourcer at fokusere strakstilbud til dem, der reelt kan drage nytte af det, frem for at tildele det til alle arbejdsmarkedsparete uanset deres situation.

Strakstilbud og afklaring kan også være med til at præcisere, om de pågældende har brug for en mere indgående indsats og dermed skal rematches til match 2 eller 3. Det er dermed ikke kun et aktivt tilbud, men også et redskab til at screene målgruppen ift., hvem der har problemer, der skal sættes ind over for.

For at sikre, at strakstilbud med et uddannelsessigte fungerer efter hensigten, skal uddannelsessystemet være gearret til at modtage voksne kontanthjælpsmodtagere. Det understreger bemærkningerne i afsnit I.6 om uddannelsessystemet. Mangler arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere kompetencer, der kan stille dem stærkere på arbejdsmarkedet, skal de motiveres til opkvalificering, og de skal modtages af et uddannelsessystem, der er gearret til dem, og som den enkelte kommune ikke skal betale for (jf. Betalingsloven). De skal også kunne få støttende tilbud efter serviceloven, eksempelvis mentorer og støtte i hjemmet.

Forslag til implementering:

- *Kommunernes forpligtigelse til at bruge strakstilbud, der kombinerer afklaring med aktive tilbud (aktivering, virksomhedspraktik, uddannelse etc.) kan skrives ind i lov om aktiv beskæftigelsespolitik, kapitel 1, i afsnittet om ret og pligt til første tilbud for personer, der er fyldt 25 år.*
- *Det skal være en socialfaglig vurdering, der afgør tildelingen af strakstilbud, så det er ikke et redskab, der skal anvendes til alle arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere.*

IV. Indsatsen ift. indsatsparate borgere over 25 år

IV.1. En rehabiliterende tilgang

Indsatsen til borgere, der ikke umiddelbart er arbejdsmarkedsparete, match 2 og 3, må bygge på den samme rehabiliterende tænkning, som præger førtidspensionsreformen: et tæt samarbejde med borgeren, en kvalificeret afklaring og planlægning i et tværfagligt og -sektorielt team, en sammenhængende plan for indsatsen, en koordinerende sagsbehandler og brug af sammenhængende og tværsektorielle rehabiliteringsforløb, der i omfang og indhold er afpasset efter den enkelte borgers behov. Det er vigtigt, at der hurtigt sker en afklaring af borgerens situation, og at indsatsen sættes i gang med det samme.

Hvis en rehabiliterende indsats skal lykkes, så skal både kommuner og regioner forpligtes på at arbejde sådan. Det må ske ved konkrete lovændringer, hvor det er vigtigst for at fremme eller få fastlagt en rehabiliterende arbejdsform.

Sundhedsområdet og især psykiatrien skal kobles forpligtende på samarbejdet, både det kommunale og regionale. Der skal være sikkerhed for, at sundhedsvæsenet deltager i de tværsektorielle, koordinerende team, og for at alle grene af sundhedsvæsenet

efterfølgende afpasser deres egne (behandlings)planer efter den overordnede plan, der lægges i teamet.

Som nævnt i afsnit I.9. skal kommunerne forpligtes på omlægningen ved at vedtage en sammenhængende rehabiliteringspolitik, som de med mellemrum skal føre ajour.

I omlægningen kan man trække på erfaringerne fra bl.a. TTA-projektet, Housing First-metoden og bostøttemetoden Critical time intervention (CTI) samt de erfaringer, der indhøstes fra førtidspensionsreformen og projekt Brug for alle.

Omstilling til en tværsektoriel, rehabiliterende arbejdsform vil forudsætte en fælles kompetenceudvikling for de involverede personalegrupper i kommunerne. Det bør fremmes med midler fra centralt hold som led i kontanthjælpsreformen.

IV.1.1. Tværsektorielt team

Alle kontanthjælpsmodtagere, der har behov for en tværgående indsats, skal efter den indledende visitation i jobcentret have sagen behandlet i et tværsektorielt team. Sagsbehandleren i visitationen har ansvaret for at overføre sagen til det tværsektorielle team og er ansvarlig for sagen, indtil den er overført til de forvaltninger, der skal tage sig af den fremadrettet, og der er udpeget en koordinerende sagsbehandler. Formålet er sammen med borgeren at få udredt sagen med alle dens facetter og at få lagt en plan for, hvad der skal gøres for at borgeren får det bedre fysisk og psykisk, bliver rettet op socialt og får styrket sin livskvalitet og sociale netværk, så han/hun kan komme tættere på arbejdsmarkedet eller en uddannelse. Det er ikke realistisk – eller rimeligt over for borgerne – at lægge et snævert beskæftigelsessigte, fordi mange af de mest udsatte kontanthjælpsmodtagere oftest ikke har beskæftigelse eller uddannelse som deres første udfordring.

Det tværsektorielle team skal som minimum omfatte myndighedssagsbehandlere fra socialforvaltningen og jobcentret, en person med sundhedsfaglig indsigt, herunder psykiatrisk, og en person, der kender uddannelsesområdet. Derudover skal der kunne inddrages de specialister, der måtte være nødvendige – arbejdsmediciner, andre speciallæger, psykolog etc. Det skal være obligatorisk for kommunerne at oprette tværsektorielle teams ud fra disse retningslinjer, men den konkrete udformning og forankring kan fastlægges af den enkelte kommune.

Det skal være tydeligt, hvordan en individuelt afpasset, tværgående og rehabiliterende indsats for kontanthjælpsmodtagere, der har sammensatte problemer, hænger sammen med det nye system med rehabiliterende team og ressourceforløb i førtidspensionsreformen. Hvem skal have hvilke forløb? En tydelig afgrænsning må sikre, at en borger, der skal vurderes med henblik på førtidspension eller afklares ift. et fleksjob, med det samme kommer ind i det forløb. De skal kun i kontakt med ét team og have ét rehabiliterende forløb (ressourceforløbet).

Sagsbehandlerne i det tværsektorielle team skal være socialfagligt uddannede, da det er en forudsætning for, at de kan løfte det tværgående koordineringsarbejde og samarbejdet med borgeren om opfølgning på den plan, teamet lægger for indsatsen.

De rehabiliterende teams, der er indført med førtidspensionsreformen, kan anvendes som tværsektorielle teams i kommunerne. De skal i så fald åbnes for sager vedr. andre kontanthjælpsmodtagere i match 2 og 3, og der skal være en større fleksibilitet i sammensætningen af teamet i den enkelte sag, fordi behovene svinger langt mere, når man skal forholde sig til alle kontanthjælpsmodtagere med behov for indsats.

Forslag til implementering:

- *Det skal gøres obligatorisk for kommunerne at udrede og planlægge indsatsen ift. kontanthjælpsmodtagere, der har problemer, der gør det vanskeligt at komme i arbejde eller uddannelse, i et tværsektorielt team. Det kan ske som en ny bestemmelse eller ved at udvide opgaven for de rehabiliterende teams, der blev indført med førtidspensionen, så de også kan tage sig af den bredere opgave, som det tværsektorielle team skal løse.*

IV.1.2. Koordinerende sagsbehandler

Det skal være obligatorisk for kommunerne, at der udpeges en koordinerende sagsbehandler til alle sager, hvor det tværgående team konstaterer, at der skal lægges en sammenhængende plan for en tværgående indsats.

Den koordinerende sagsbehandler fungerer som tovholder, så det ikke er den enkelte borger, der skal holde styr på alle indsatser. Sagsbehandleren har ansvaret for, at planen følges i sin helhed, at de forskellige elementer tidsmæssigt afvikles rigtigt ift. hinanden – parallelt eller i en fastlagt rækkefølge - og at der er progression ift. de aftalte mål. Sagsbehandleren skal samarbejde tæt med borgeren og styrke vedkommendes motivation. Sagsbehandleren skal udføre myndighedsopgaverne på sit eget felt, koordinere med de andre aktører i sagen og sikre, at deres opgaver skrider frem, som planlagt, samt være bindeled til det regionale sundhedsvæsen. Disse krævende opgaver for den koordinerende sagsbehandler gør det ikke muligt at have mere end max 25 sager.

De tværgående teams skal afklare, hvem der skal være koordinerende sagsbehandler i sagen. Det vil være naturligt at udpege den, der i forvejen er 'hovedsagsbehandler' ift. borgeren. Den koordinerende sagsbehandler skal have myndighedsansvar og vil normalt komme fra enten jobcentret eller socialforvaltningen.

Forslag til implementering:

- *Det skal gøres obligatorisk for kommunerne at udpege en koordinerende sagsbehandler med myndighedsansvar til kontanthjælpsmodtagere, der har problemer, der gør det vanskeligt for dem at komme i arbejde eller uddannelse.*

IV.1.3. Sammenhængende planlægning

Der er i dag en lang række handleplaner, som forholder sig til forskellige dele af den indsats, der ydes til en borger med sammensatte problemer. Planerne besluttet i hver enhed isoleret og vil typisk ikke være koordinerede. I værste fald er de direkte i modstrid med hinanden.

Nogle af de relevante planbestemmelser er:

- beskæftigelsesindsatslovens krav om jobplaner
- herunder revalideringsjobplan
- sygedagpengelovens fastholdelsesplan og opfølgningsplan
- sundhedsloven behandlingsplaner, genoptræningsplaner og udskrivningsplaner
- koordinationsplan efter psykiatriloven
- en lang række planer efter serviceloven: en handleplan for støtte til voksne; en plan for stofmisbrugere; en plan for støtte til forældre under anbringelse; styrende retningslinjer efter reglerne om forældreplæg: en plan for kriminalitetstruede børn og unge; handleplan ved anbringelse af børn eller unge; handleplan for efterværn
- i straffeloven/straffuldbyrdsloven er der planer for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen; plan for afsoning med fodlænke; plan for tilsynsperioden og tiden efter ved betingede domme; plan for foranstaltninger ved straf-frafald; samt handleplan til unge idømt ungdomssanktion.

Dette virvar af planer må forenkles. Enten kan de forskellige planer samordnes ved at ændre bestemmelserne i de enkelte love, så planerne orienteres mod en koordinering, og så de forskellige indsatser kan arbejde sammen. Eller også må der laves en overordnet plan, som de enkelte (del)planer passes ind i. Den sidste mulighed forekommer mest realistisk, fordi udgangspunktet så kan være den plan, det tværsektorielle team beslutter. En sådan model vil kræve et lovgivningsinitiativ, der går på tværs af ministerierne, da det omfatter ændringer i flere ministeriers lovgivning at rette planerne ind efter en overordnet plan.

Det er sket i førtidspensionsreformen med kravet om en samlet plan for ressourceforløbene, og det sker også i 'Min plan', der indgår i Brug for alle, men der er ikke nogen generel og permanent løsning på problemet. Det må kontanthjælpsreformen sikre.

En overordnet plan må udarbejdes med afsæt i borgerens egne udspil og forslag, så borgeren inddrages optimalt i udarbejdelsen og bevarer ejerskab til planen og engagement i at realisere den. Planen kan evt. laves med udgangspunkt i WHO's International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF-standard), som der er gode erfaringer med flere steder i Danmark.

Planen skal indeholde tydelige delmål, som både borgeren og de enkelte aktører i kommune og region kan forholde sig til. Det skal være med til at sikre, at der sker en faktisk og gennemtænkt progression i borgerens liv.

Forslag til implementering:

- *Der skal laves en overordnet plan for indsatser over for kontanthjælpsmodtagere, der får hjælp fra flere forvaltninger. De enkelte (del)planer for indsatserne skal rettes ind efter denne plan. Alternativt skal de eksisterende planbestemmelser i beskæftigelseslovgivningen, serviceloven og sundhedslovgivningen ændres, så de kan samordnes og koordineres med de øvrige (del)planer.*

IV.1.4. Koordinerede, rehabiliterende forløb

Kontanthjælpsmodtagerne, der har flersidede, sammensatte problemer, har behov for en tværgående, rehabiliterende indsats. De har i varierende grad helbredsproblemer (somatiske og psykiske, som kan være kroniske), sociale problemer, misbrug og familieproblemer. Dertil kommer arbejdsløshed og ofte et fraværende beskæftigelsesperspektiv. Endelig mangler de ofte basale kompetencer, uddannelsesmæssige såvel som uformelle.

Det er derfor, de skal udredes af et tværsektorielt team og have en samlet plan for en rehabiliterende indsats. Målsætningen kan i første omgang være helbreds-mæssig opretning og social stabilisering, inden man kan komme videre med mere vidtrækkende mål. Et centralt mål er at styrke borgernes livskvalitet og kapacitet ift. sociale samspil med andre mennesker – deres livsmestring. Selvom det ofte først vil være muligt at arbejde med uddannelse eller arbejdsmarkedstilknytning, efter at der er arbejdet med andre problemer, så er det dog et klart mål for indsatsen. Der må især være fokus på uddannelse, fordi mange af disse borgere så massivt mangler uddannelse.

Et koordineret forløb må tilrettelægges ud fra de meget forskellige individuelle behov. De skal ikke være mere omfattende og være længere, end det er nødvendigt i det enkelte tilfælde. Nogle forløb vil være langvarige, når man tager borgernes problemer i betragtning, andre kan være meget kortere. Det er vigtigt – både for borgeren og for kommunen – hele tiden at sikre, at der er fremskridt ift. målene i planen. Økonomisk rådgivning og i nogle tilfælde hjælp til administration af økonomien skal indgå i planen.

TTA-forsøgene har vist, at der hurtigt skal ske en seriøs vurdering af, om der er behov for en tværgående og koordineret indsats. Derfor skal alle kontanthjælpsmodtagere, der har behov for indsats, visiteres til det tværsektorielle team fra start, så problemerne kan udredes, og der kan lægges en plan for arbejdet. Dermed kan borgerne også få hjælp så tidligt, at man kan forebygge, at deres (og deres børns) problemer forværres og bliver langvarige eller kroniske.

Nogle af kontanthjælpsmodtagerne vil være i målgruppen til et ressourceforløb efter førtidspensionslovgivningen, og de skal som nævnt straks ledes ind i det forløb.

IV.2. Aktive tilbud til indsatsparate

For at det tværsektorielle team kan lave meningsfulde rehabiliteringsplaner, skal der være en række tilbud til rådighed, som kan bringe kontanthjælpsmodtageren nærmere beskæftigelse og job. Tilbuddene må tage højde for, at mange af dem vil være langt fra arbejdsmarkedet og umiddelbart ikke motiveret for en uddannelse.

IV.2.1. Mentor og social støtte

Mange kontanthjælpsmodtagerne i match 2 og 3 skal have social opretning og støtte, før de kan komme i retning af uddannelse og arbejde. Derfor skal registret af sociale støttemuligheder indtænkes ved udarbejdelsen af den tværgående plan.

Mentorer og kontaktpersoner, som kan knyttes til kontanthjælpsmodtagere, der skal i uddannelse eller ind på arbejdsmarkedet, er oplagte i den forbindelse. Det giver erfaringsmæssigt borgeren en sikker og relationspræget støtte i et forløb, der kan opleves meget udfordrende. Det er især vigtigt, hvis der kommer kriser, at mentoren kan støtte og kan være med til at rede trådene ud og komme videre, hvis der kommer et egentligt brud. Fx hvis der pludselig mangler praktikplads. Generelt skal der tildeles mentor, når kontanthjælpsmodtagere skal ind i en uddannelse, som de oplever som en stor udfordring.

Andre former for støtte er også relevant. Det gælder støtte til at finde en bolig til hjemløse. Der er evidens for, at det skal på plads allerførst som en social stabilisering. For mange er psykologsamtaler også nødvendige for, at de kan komme videre i deres liv og kan tackle udfordringerne, når de skal tage skridt mod uddannelse og arbejde. Mulighederne for psykologhjælp skal udvides. I dag er der kun mulighed for et begrænset antal samtaler efter serviceloven, og der er ingen muligheder i lov om aktiv beskæftigelsesindsats. Mennesker, der har alvorlige sociale og helbredsmæssige problemer, og som har været uden for arbejdsmarkedet i lang tid, er ofte også isole-rede og ensomme. Derfor skal der sættes ind med andre tiltag, der kan afhjælpe isolation og ensomhed, jvnf. afsnit IV.2.5. og IV.2.6.

En sammenhængende plan skal også forholde sig til de store problemer, mange kontanthjælpsmodtagere kan have i familien og privatlivet. Fx er det nødvendigt at forholde sig til børnene i en udsat familie – ofte med enlig forsørger – både fordi det er en forudsætning for at kunne hjælpe de voksne og for at forebygge, at børnene får problemer på grund af forældrenes situation. Planen bør derfor også omfatte tiltag for at støtte udsatte familier og børn.

IV.2.2. Uddannelse

Som beskrevet i afsnit I.6 bør uddannelse være en hjørnesten i kontanthjælpsreformen. Flere kontanthjælpsmodtagere skal have en kompetencegivende uddannelse eller have opkvalificeret deres kompetencer ift. arbejdsmarkedet. Det gælder også borgere over 29 år. Uddannelse og opkvalificering skal bruges mere end i dag, og uddannelsesmulighederne skal udvikles og skærpes. Sammenhængen mellem uddannelsessystemet og det sociale/beskæftigelsesmæssige system er i dag for svag og usystematisk. Skal kontanthjælpsmodtagere have succes i uddannelse eller opkvalificeringsforløb forudsætter det et tættere samarbejde mellem disse to systemer.

Uddannelsesvejledningen skal styrkes og udvides til også at gælde kontanthjælpsmodtagere over 25 år. Generelt skal uddannelsesvejledning inddrages i rehabiliteringsplanerne.

Mange kontanthjælpsmodtagere, der visiteres til de tværsektorielle teams vil have svært ved at drage nytte af de gængse uddannelses tilbud. Der er som nævnt i afsnit I.6 brug for en bred vifte af tilbud, der også indeholder lidt anderledes uddannelsesmuligheder, og for støtte til at gennemføre dem. Viften skal rumme uddannelses tilbud, der matcher de indsatsparate kontanthjælpsmodtageres behov og forudsætninger. Det forudsætter både udviklingsarbejde og en afskaffelse af Betalingslovens bestemmelse om, at kommunerne skal betale særskilt for kontanthjælpsmodtagernes uddannelse.

Personlig støtte i et uddannelsesforløb er for mange kontanthjælpsmodtagere en forudsætning for, at de kan gennemføre det. Det drejer sig i høj grad om mentorer som nævnt i foregående afsnit. Kombineret med anden social støtte og med et gennemtænkt motivationsarbejde, når der bliver behov for at tanke selvtillid og tro på, at det kan lade sig gøre.

Forslag til implementering:

- Se afsnit I.6.

IV.2.3. Revalidering

Antallet af personer, der får tildelt revalidering er mere end halveret siden 2003, og tallet falder stadig. Lovgivningen om revalidering har været stort set uændret i mange år, men alligevel er der langt færre, der anses for revalideringsberettigede i dag.

Faldet skyldes dels, at beskæftigelseslovgivningen i mere end et årti har været rettet mod at presse de ledige til hurtigst muligt at komme i beskæftigelse, dels at principperne for at tildele revalidering har ændret sig som følge af principafgørelser fra Ankestyrelsen. Her kan særligt nævnes "pædagog-sagen" (A-11-08), der har skabt præcedens for, at arbejdsevnen skal være betydeligt og nærmest varigt nedsat, før der kan tildeles revalidering, samt afgørelsen i en sag om en frisør (A-227-09), der gør det umuligt at få revalidering, hvis man har nogen som helst kompetencer, der kan anvendes ift. et job. Dermed har Ankestyrelsen i praksis omgjort kompensationsprincippet og lagt en meget snæver linje, der prioriterer hurtigst muligt i beskæftigelse i stedet for at give borgerne et holdbart uddannelsesmæssigt fundament.

Brugen af revalidering er også påvirket af ændringerne af SU-lovgivningen, som flere og flere henvises til. Samspelet mellem den sociale og beskæftigelsesmæssige lovgivning og SU-lovgivningen besværliggøres af komplicerede og i nogle tilfælde meget bureaukratiske regler, så kontanthjælpsmodtagere ikke får den optimale hjælp til at gennemføre en uddannelse, jvnf. afsnit I.6.

Den maksimale længde af et revalideringsforløb på 5 år bliver et problem, når en borger først skal færdiggøre folkeskole og HF, inden vedkommende kan starte en kompetencegivende uddannelse. Der er derfor behov for, at den forberedende skoleundervisning holdes ude af den maksimale tid for et revalideringsforløb.

Som nævnt i afsnit I.6. betyder det også noget, at betalingsloven tvinger kommunerne til at betale for selve uddannelsen for revaliderende, uanset at det er en forskelsbehandling ift. andre borgere.

Det er veldokumenteret, at revalidering er et godt værktøj til at hjælpe personer med nedsat arbejdsevne til at gennemføre en uddannelse og komme sikkert ind på arbejdsmarkedet. Det gælder bl.a. for unge, udsatte mødre, som i vid udstrækning er blevet hjulpet til uddannelse og arbejde med en revalidering. Derfor er det kritisk, at brugen af ordningen er faldet. Revalidering kan sikre, at udsatte grupper på arbejdsmarkedet – herunder kontanthjælpsmodtagere – ikke ender i en fastlåst situation med langvarig offentlig forsørgelse, der på sigt kan gøre dem til kandidater til førtidspension. Revalidering skal derfor benyttes langt mere aktivt til at hjælpe nogle af de udsatte kontanthjælpsmodtagere gennem en uddannelse.

Forslag til implementering

- *Der skal ændres i kapitel 6 i lov om aktiv socialpolitik for at imødegå de uhensigtsmæssigheder, som Ankestyrelsens principafgørelser har medført.*
- *Forberedende undervisning i folkeskole, gymnasium eller HF holdes uden for det samlede revalideringsforløb, så det ikke går fra den maksimale revalideringstid og dermed gør det umuligt at gennemføre en længerevarende uddannelse på revalidering efter afslutning af skole, HF eller gymnasium.*
- *Se afsnit I.6.*

IV.2.4. Udviklingsjob

En række kontanthjælpsmodtagere vil have større motivation for at gennemføre en uddannelse eller opkvalificering via praktik, hvis de ved, at der venter et arbejde til dem efter den. Derfor skal der oprettes udviklingsjobs, hvor man aftaler med en arbejdsplads, at når eleven har gennemført uddannelse/kursus og har været i praktik, så er der ret til ansættelse i en periode på ordinære vilkår. Ordningen kan rettes til virksomheder, der ønsker at løfte et socialt ansvar, og som samtidig får kvalificeret arbejdskraft, da virksomheden er med til at bestemme, hvilken uddannelse eller opkvalificering, der er behov for inden og under praktikken. Det kræver en kontrakt mellem virksomheden og jobcentret. Klausulen om en periodes ordinær beskæftigelse er afhængig af, om den ledige får gennemført den aftalte uddannelse/opkvalificering.

Forslag til implementering

- *Udviklingsjob kan skrives ind i kapitel 8, Tilbudsmuligheder, fx som en del af § 22.*

IV.2.5. Socialøkonomi

Socialøkonomiske virksomheder og projekter er en del af et alternativt arbejdsmarked, der kan skabe meningsfuld beskæftigelse og udviklingsmuligheder for de mest udsatte borgere. Disse arbejdspladser giver de deltagende en dobbelt mulighed:

- De kan med en motiverende ramme og meningsfuldt indhold lægge op til, at de deltagende udvikler sig personligt hen mod arbejdsmarked og uddannelse. Det personlige udviklingsperspektiv skal i så fald indskrives i den rehabiliterende plan for borgeren.
- De kan også være en langvarig eller permanent ordning for borgere, der, på grund af massive sociale og helbreds-mæssige problemer, ikke har mulighed for at gennemføre et personligt udviklingsforløb frem mod beskæftigelse og uddannelse. En mulighed, der kan integrere og styrke de pågældende.

Socialøkonomiske arbejdspladser kan således i mange tilfælde udvikle deltagernes motivation og kapacitet ift. uddannelse eller beskæftigelse på det normale arbejdsmarked (støttet eller understøttet), og de kan være et vigtigt element i en tværgående rehabiliteringsplan.

Det er vigtigt at fastholde frivillighed og motivation, hvis kontanthjælpsmodtagere visiteres til socialøkonomiske virksomheder. Både for at få den fulde effekt for de pågældende, og fordi det ofte vil være et krav fra virksomhederne. I stedet for sank-

tion ved manglende deltagelse, kan der arbejdes med motivation i form af et tillæg til kontanthjælpen, så længe kontanthjælpsmodtagerne arbejder i virksomheden.

Socialøkonomiske initiativer hæmmes i dag af stramme regler om, at offentlige opgaver skal sendes i udbud med omfattende krav til tilbudsgivning, opgaveløsning og dokumentation. Det afskærer mange aktører i civilsamfundet fra at deltage i løsningen af opgaver på socialøkonomisk basis. De bånd bør fjernes, og der bør i stedet udvikles partnerskabsmodeller mellem kommunerne og organisationer i civilsamfundet. Hvis socialøkonomiske løsninger skal udvikles i større målestok vil det forudsætte en aktiv politik for det. Der vil være brug for en civilsamfundsstrategi, der kan åbne for alle de aktører, der sandsynligvis vil vokse frem, når vilkårene er til stede. En strategi, der også kan udvikle og fastlægge kommunernes rolle i udviklingen af det civile samfunds vækstlag.

Forslag til implementering:

- *Udvikling og inddragelse af socialøkonomiske virksomheder hænger sammen med en civilsamfundsstrategi, der kan fremme inddragelsen af frivillige organisationer, og som fastlægger kommunernes rolle ift. at udvikle disse organisationers potentiale.*
- *Regler om udbud af offentlige opgaver må ændres, så civilsamfundets aktører kan være med til at løse opgaver af socialøkonomisk karakter. Der skal etableres rammer for at udvikle partnerskaber mellem kommuner og organisationer fra det civile samfund.*

IV.2.6. Servicelovens §§ 103 og 104

Beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103 bruges kun i meget ringe grad ift. kontanthjælpsmodtagere, selvom ordningen ifølge vejledningen om særlig støtte til voksne lægger op til en bred anvendelse denne form for beskæftigelse. Det kan fx foregå på en normal arbejdsplads på særlige vilkår. Beskyttet beskæftigelse vil derfor i forskellige former kunne indgå i en vifte af aktivitets- og beskæftigelsestilbud, der sammen med andre tilbud (socialøkonomiske virksomheder, uddannelse, virksomhedspraktik mv.) kan skabe en ubrudt kæde af muligheder, som vil kunne indgå i de tværgående planer til kontanthjælpsmodtagere med komplekse problemer. Tilbud efter § 103 kan være en mulighed for borgere, der har behov for at starte langsomt i en tæt ramme, før de går videre til noget, der ligger nærmere det normale arbejdsmarked eller en uddannelse.

Efter § 104 er der ret frie hænder til at skabe aktivitets- og samværstilbud til kontanthjælpsmodtagere, der har behov for det som led i en social stabilisering og genopretning. De kan være med til at nedbryde isolation og ensomhed. Derfor vil sådanne tilbud også kunne indgå i en rehabiliterende proces for kontanthjælpsmodtagere, der har brug for et langt tilløb for at komme nærmere uddannelse og beskæftigelse.

Muligheden for at bruge tilbud efter §§ 103 og 104 begrænses dog af, at der ikke er refusion til tilbud efter serviceloven. Dermed bliver de langt dyrere for kommunen, end tilbud efter lov om aktiv beskæftigelsespolitik, så der skal ske en ligestilling af tilbuddenes finansiering, hvis de skal i spil. Vejledningerne til serviceloven skal også rettes til, så perspektivet om, at tilbud efter §§ 103 og 104 kan indgå i koordinerede, rehabiliterende forløb for kontanthjælpsmodtagere, fremgår tydeligt.

En rigoristisk tolkning af kommunalfuldmagten vil kunne stå i vejen for, at potentialet i § 103 kan foldes helt ud. Det må imødegås, hvilket også kan være relevant ift. socialøkonomiske virksomheder med offentlig støtte.

Forslag til implementering:

- *Tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104 må ligestilles finansieringsmæssigt med aktive tilbud efter lov om aktiv beskæftigelsespolitik.*
- *Socialministeriets vejledning om særlig støtte til voksne efter serviceloven må rettes til, så den fremmer en kreativ anvendelse af beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud i forbindelse med rehabiliteringsforløb for kontanthjælpsmodtagere.*
- *Alternativt kan der i lov om aktiv beskæftigelsespolitik skabes tilbud, der modsvarer beskyttet beskæftigelse, så de kan bruges ift. rehabiliteringsforløb.*

IV.2.7. Fradrag for arbejdsindtægt

Der er enighed om, at selv ansættelse i ganske få timer om ugen er relevant for kontanthjælpsmodtagere. At få en fod indenfor på en arbejdsplads kan føre til, at ansættelsen øges, og det kan give en stærkere tro på, at det er muligt at få en plads på arbejdsmarkedet.

Ifølge lov om aktiv socialpolitik skal arbejdsindtægter fratrækkes med undtagelse af et beløb på 15,23 kr. pr. arbejdstime i op til 160 timer om måneden (svarende til en 37-timers arbejdsuge). Beløbet er skattepligtigt. Fradraget anvendes både, når der er tale om ordinær beskæftigelse, og når det er beskæftigelse som er et led i aktivering eller andre beskæftigelsesfremmende foranstaltninger.

Kontanthjælpsmodtagere kan i højere grad motiveres til at forsøge at finde selv kortvarig beskæftigelse, hvis der ikke modregnes så meget i kontanthjælpen. Det er demotiverende for både forsøget på at skaffe et lille job og for at passe det, at det stort set ikke kan mærkes på indtægten, at man yder en indsats. Det bør derfor overvejes, at lempe reglerne for fradrag for indtægt for kontanthjælpsmodtagere.

Man kunne muligvis frygte, at nogle kontanthjælpsmodtagere i så fald vil indrette sig på at modtage kontanthjælp suppleret med en mindre lønindtægt, en problemstilling, der er kendt fra supplerende dagpenge til forsikrede ledige. Det vil kunne imødegås ved evt. at fastsætte et maksimalt beløb, man kan tjene ved lønarbejde, eller ved at sætte en grænse for, hvor længe man kan have det.

Forslag til implementering:

- *For at øge motivationen til at komme i gang med at arbejde, selv om man modtager kontanthjælp, skal satsen for timefradraget efter § 31 i lov om aktiv socialpolitik forhøjes.*

V. En sammenhængende indsats for de unge kontanthjælpsmodtagere

Unge kontanthjælpsmodtagere skal tilbydes en anden indsats end voksne. De skal hjælpes sammenhængende og tidligt for at undgå, at de hænger fast i uafsluttede uddannelser og i usikre job eller arbejdsløshed i længere tid og i værste fald ikke får en uddannelse eller slet ikke kommer ind på arbejdsmarkedet.

En del af de unge kontanthjælpsmodtagere går direkte fra 10. klasse ud i ufaglært arbejde og har ikke nogen kompetencegivende uddannelse. Andre kommer fra børn og ungesystemet og har været kendt af kommunen i flere år på grund af en anbringelse, et handicap, misbrug eller en kriminel løbebane. Målgruppen er således meget broget og har forskellige behov for hjælp. Også her er en omhyggelig visitation vigtig, så det sikres, at der sættes ind med den rette indsats.

Arbejdsmarkedssparate unge skal øjeblikkeligt have aktive tilbud, mens uddannelsesparate unge skal tildeles et uddannelsespålæg med mentorstøtte og anden støtte efter behov. De unge, der har sammensatte problemer, der kan vanskeliggøre deres uddannelse og entre på arbejdsmarkedet, skal hjælpes med en sammenhængende og ubrudt indsats, fra de er 15 til 25 år.

V.1. En sammenhængende indsats for unge fra 15 til 25 år

En del udsatte unge får i dag en utilstrækkelig og usammenhængende hjælp, og det er en af årsagerne til, at de risikerer ikke at komme i uddannelse eller arbejde. Hjælpes de ikke anderledes, vil det hverken være muligt at stoppe væksten i antallet af voksne på offentlig forsørgelse eller at nærme sig målsætningen om, at 95 % af alle unge skal have en kompetencegivende uddannelse.

I dag er der et skift fra unge-system til voksen-system, når de unge bliver 18 år (UU har dog en målgruppe mellem 15 og 25 år). For udsatte unge kan det være en kunstig dato, fordi de har behov for ubrudt støtte i længere tid end andre unge, særligt i forhold til uddannelse og sikker placering på arbejdsmarkedet. Ydermere er det voksensystem, de kommer ind i, meget uoverskueligt og med mange sagsbehandlere, planer og krav til fremmøde og rådighed.

Der er således brug for nytænkning, så de unge kan hjælpes sammenhængende og rehabiliterende. Kommunerne skal etablere en sammenhængende indsats for udsatte unge fra 15 til 25 år i et koordineret system, der omfatter beskæftigelsesområdet, det sociale område og psykiatrien. Uddannelsesinstitutioner kan knyttes til med samarbejdsaftaler. Indsatsen skal dække alle unge, der har behov for hjælp, det kan være unge kontanthjælpsmodtagere, unge på SU med behov for støtte, unge, enlige mødre eller unge under 18, der endnu ikke modtager kontanthjælp, men som har behov for generel støtte og indsats. En sammenhængende indsats for unge forebygger således, at de ender på passiv, og i nogle tilfælde langvarig, forsørgelse.

Afgrænsningen fra 15 til 25 år sikrer, at indsatsen sætter ind, før de unge forlader folkeskolen, og kan fortsætte, indtil de er godt på vej med uddannelse og arbejde. Indsatsen bør så vidt muligt være ubrudt med en gennemgående, koordinerende sagsbehandler, og der bør lægges vægt på personlig støtte og relationsarbejde ift. de

unge, herunder mentorstøtte. Der skal løbende lægges en sammenhængende, overordnet plan for den enkeltes forløb, som alle involverede skal arbejde ud fra. Planen skal være fleksibel og skal justeres, når der opstår nye behov for den unge.

En sammenhængende, koordineret ungeindsats skal som nævnt også omfatte udsatte unge mødre. De har behov for en indsats, der på en gang tager sig af deres sociale problemer, deres situation som ofte enlig og uerfaren mor og deres langsigtede forankring i uddannelse og arbejde. Dertil kan de ofte bruge hjælp til at få hverdagen til at hænge sammen, fx til børnepasning, praktiske gøremål mv. (hjemmehøjsere, mentorer, bedstemorordninger etc.), hvis de uddannelses- og arbejdsmarkedsmaessige indsatser skal virke efter hensigten. En sikker, sammenhængende hjælp til udsatte, unge mødre vil også være en vigtig forebyggende indsats i forhold til deres børn.

Forslag til implementering:

- *Lovgivningsmaessige barrierer for en koordineret indsats i kommunerne og med regionerne må fjernes. Det gælder bl.a. adskillelsen mellem jobcenter, ydelseskonto og socialforvaltning, jf. Beskæftigelsesansvarslovens § 14.*
- *Der skal etableres lovgivningsmaessige rammer for en kontinuerlig og sammenhængende indsats fra 15 til 25 år i kommunerne. Hvordan den sammenhængende indsats for unge fra 15 til 25 år konkret organiseres, er op til den enkelte kommune.*
- *I den sammenhængende indsats for unge fra 15 til 25 år skal der arbejdes med en overordnet plan for indsatsen, som planer og forløb i de enkelte instanser rettes ind efter. Planen skal løbende føres ajour. Der skal være en gennemgående og koordinerende sagsbehandler for den unges sag.*
- *De regionale psykiatriske tilbud og kommunerne skal forpligtes til at samarbejde tættere i de enkelte sager. Det må ske ved en eksplicit ændring i Sundhedsloven og i bestemmelserne om sundhedsaftaler mellem kommuner og regioner.*
- *Kommunerne skal motiveres til at omstille deres indsats, så de udnytter de muligheder, en ændret lovgivning åbner. Det kan ske ved at indføre det i vejledningen til servicelovens bestemmelser om børn og unge og til lov om aktiv beskæftigelsespolitik, samt ved at afsætte centrale midler til udviklingsarbejde i kommunerne.*

V.2. Øjeblikkelig brug af aktive tilbud til arbejdsmarkedsparate unge

Kommunerne bør sætte ind over for arbejdsmarkedsparate unge kontanthjælpsmodtagere (match 1) med strakstilbud, når de melder sig på jobcentret, da det er vigtigt, at de hurtigt kommer videre til relevante aktiviteter. Forpligtelsen til en øjeblikkelig indsats skal fremgå eksplicit af loven ift. arbejdsmarkedsparate unge.

Tilbuddet i strakstilbud bør bestå af udredning, rådgivning, praktikforløb, mulighed for at orientere sig på uddannelsessteder, mentorer og andre aktive tilbud. UU-vejlederen bør inddrages fra start i et forløb. Aktiveringen skal være et imødekomende, meningsfuldt og respektfuldt tilbud til disse unge, som kan afklare og motivere dem til at lægge en plan for, hvordan de kommer videre med uddannelse eller

arbejde, og som skal give dem forudsætninger og færdigheder til at tage fat på de opgaver, de står over for.

Tilbuddet kan med fordel placeres i tilknytning til uddannelsesinstitutioner, da det kan skabe en ramme, som gør adgangen til uddannelsesstederne let for de unge. Samtidig vil de unge i mindre grad opleve at blive klassificeret som kontanthjælpsmodtagere, hvis den aktive indsats er placeret på en uddannelsesinstitution fremfor i det kommunale jobcenter. De unge kan i så fald opleve sig som kursister eller unge i et udredende forløb på en uddannelsesinstitution. Der er gode erfaringer med sådanne konstruktioner i forskellige kommuner.

Forslag til implementering:

- *Kommunernes forpligtelse til øjeblikkeligt at tilbyde unge aktive tilbud med udredning, rådgivning, praktik og andre tilbud, der er relevante for, at de unge kommer nærmere arbejdsmarked og uddannelse, skal føjes ind i lov om aktiv beskæftigelsespolitik, kapitel 17 i afsnittet om ret og pligt til første tilbud for personer under 30 år.*
- *Erfaringerne med at placere disse tilbud i tilknytning til uddannelsessteder og andre steder, som kan give de unge en anden oplevelse af deres situation og en lettere adgang til uddannelsessystemet, bør samles op mhp. udbredelse i kommunerne generelt.*

V.3. Et uddannelsesrettet system for unge under 30

Uddannelse skal have høj prioritet i arbejdet med unge kontanthjælpsmodtagere – både de arbejdsmarkedspare (match 1) og de unge, der har behov for en særlig indsats (match 2 og 3). Alle, der har forudsætninger for at uddanne sig, skal spores i den retning, dog med forskellige tiltag afhængigt af den unges situation. Denne målsætning er en af grundene til at bruge aktive tilbud øjeblikkeligt og til at knytte dem til uddannelsesinstitutioner. Det er også en vigtig mulighed, når der visiteres til socialøkonomiske virksomheder. Endelig er revalidering en velprøvet og effektiv måde at sikre unge en uddannelse på. Brugen af revalidering er dog faldet de senere år, hvilket er paradoksalt, resultaterne taget i betragtning (se afsnit IV 2.3.).

Skal unge uddannelsesparate kontanthjælpsmodtagere i uddannelse, forudsætter det derfor, som nævnt i afsnit I.6, at der tages en række skridt i uddannelsessystemet, så det er klar til at tage i mod de unge. Det kan ske på flere forskellige måder.

Det skal være lettere at bruge en vifte af uddannelses tilbud, herunder højskoler, efterskoler, enkeltfag på HF mv. Den mulighed hæmmes i dag af Betalingsloven, der slår fast, at kommunerne skal betale for uddannelse af arbejdsløse og kontanthjælpsmodtagere.

Kommunerne skal også bruge særlige uddannelses tilbud for ikke-boglige unge som nævnt i afsnit I.6. Og det skal sikres, at unge, der kommer i uddannelse og kommer på SU, fortsat skal kunne modtage social støtte igennem uddannelsesforløbet. Eksempelvis mentor, fastholdelseskonsulenter eller socialrådgivere tilknyttet ungdomsuddannelserne.

Uddannelses- og beskæftigelsessystemet er i praksis adskilte systemer, der ikke samarbejder i tilstrækkelig grad om unge kontanthjælpsmodtagere. I dag er det således ikke muligt for disse unge at starte på en uddannelse med kontanthjælp (dog undtaget unge under 25 år med forsørgerpligt, jf. lov om aktiv beskæftigelsespolitik § 37), fordi de efter uddannelsesstart kan modtage SU eller lærlingeløn. Det er dog oplagt at lade også unge match 2-ere, der har behov for en særlig indsats, starte på en uddannelse med kontanthjælp i en overgangsperiode. Det kan lette overgangen, hvis de kan få lov at afprøve uddannelsen, før de permanent skifter ydelse. De unge vil så også kunne få vejledning og støtte af sagsbehandleren i jobcenteret i den svære overgangsperiode. Ellers vil de på SU ikke længere være en del af beskæftigelsessystemet og ikke kunne få hjælp fra det. Samtidig undgår den unge en måned uden forsørgelse, da kontanthjælp tildeles bagud og SU tildeles forud.

V.3.1 Uddannelsespålæg for 18 – 29 årige

Reglerne for uddannelsespålæg for de 18-24 årige skal udvides til også at gælde for uddannelsesparate 25-29 årige. Uddannelsespålægget skal kun gives efter en individuel, socialfaglig vurdering, der viser, at den unge er uddannelsesparat, og dets konkrete udformning skal afpasses efter den enkeltes situation og muligheder.

Det er vigtigt, at der skelnes mellem unge, der er arbejdsmarkedspare og unge, der er uddannelsesparate. Det er ikke nødvendigvis det samme, og det er særlig vigtigt at skelne, hvis man indfører uddannelsespålæg, hvor de unge skal uddanne sig som en forudsætning for at få fulde forsørgelsesydelse. At være visiteret til match 1 skal således ikke automatisk betyde, at man skal have uddannelsespålæg, da det forudsætter en selvstændig afklaring af, om vedkommende er uddannelsesparat. Samtidig kan unge i match 2 også have gavn af et uddannelsespålæg, hvis det vurderes, at vedkommende er uddannelsesparat.

Man må respektere, at en del unge ikke er uddannelsesparate, selvom de måske vil kunne fungere på arbejdsmarkedet. Hvis man ikke respekterer, at nogle unge umiddelbart ikke vil kunne gennemføre en uddannelse, kan vi få alvorlige problemer med unge, der ikke kommer i uddannelse, dropper ud i utide og kan komme i økonomiske og sociale problemer. Dermed kan man heller ikke anvende økonomiske sanktioner over for disse unge, hvis de ikke går i uddannelse.

Uddannelsespålæg og støtte skal gå hånd i hånd. Et pålæg er ikke meget værd, hvis den unge ikke får støtte, der sikrer, at uddannelsen kan gennemføres. Et uddannelsespålæg skal således følges op af mentorstøtte. Mentoren skal støtte den unge gennem uddannelsesforløbet: motivere, deltage i samtaler om fravær, om nødvendigt ringe og vække den unge om morgenen, tage med i banken, med til lægen osv. ud fra den unges behov. Mentorstøtten kan være afgørende for, at en ung kan gennemføre uddannelsen og dermed en forudsætning for uddannelsespålægget.

Sanktioner ved manglende gennemførsel skal ikke være den måde, unge kontanthjælpsmodtagere fastholdes i uddannelse på. Gennemførsel må sikres ved en god støtte undervejs, så de unge i størst muligt omfang kan gennemføre. Og hvis en ung alligevel dropper ud af uddannelsen, skal sagen revurderes, før der gives et nyt uddannelsespålæg. Det skal her vurderes, om den unge har behov for anden indsats - misbrugsbehandling, psykologhjælp mv. - før et nyt uddannelsespålæg er realistisk.

Mentoren skal deltage i denne revurdering af den unges situation, da mentoren kan have et indgående kendskab til den unges mislykkedes uddannelsesforløb.

Forslag til implementering:

- *Målgruppen for uddannelsespålæg til unge kontanthjælpsmodtagere i lov om aktiv beskæftigelsesindsats § 21b stk. 1-4 skal udvides, så det også gælder for unge op til og med 29 år. Uddannelsespålæg skal kun kunne gives efter en individuel, socialfaglig vurdering, der viser, at den unge er uddannelsesparat og ikke kun arbejdsmarkedsparat, og dets konkrete udformning skal afpasses efter den enkeltes situation og muligheder.*
- *§ 21b stk. 1- 4 skal udvides med et krav om, at der skal tildeles mentorstøtte sideløbende med et uddannelsespålæg jf. § 78 stk. 2 i lov om aktiv beskæftigelsesindsats. Mentorstøtten skal tildeles, hvis den unge har behov for særlig støtte igennem uddannelsen og skal være afmålt efter den unges behov.*
- *§ 21b stk. 1-4 skal udvides med et krav om, at den unges sag skal revurderes, hvis den unge dropper ud af en uddannelse, før et nyt uddannelsespålæg tilkendes for at afklare, om den unge har brug for andre indsatser, før et nyt uddannelsespålæg er relevant.*